

Speciální příloha k 60. výročí založení bývalé JEDNOTY, dnes COOP družstvo Velké Meziříčí

Spotřební družstevnictví si v roce 2017 připomíná úctyhodných 170 let COOP Velké Meziříčí letos slaví 60. výročí

Letošní rok je pro COOP družstvo Velké Meziříčí významný nejen z hlediska ekonomického a obchodního, ale také z hlediska historického. Připomínáme si totiž 60. jubileum vzniku spotřebního družstevnictví v našem regionu. Navíc spotřební družstevnictví v českých zemích slaví v letošním roce 170 let svého trvání.

HISTORIE

Historie vzniku spotřebního družstevnictví sahá do poloviny 19. století, kdy bylo v Anglii v roce 1844 založeno Rochdale'ské družstvo. V poměrně krátkém období pronikly ideje spotřebního družstevnictví i do českých zemí a vyústily v roce 1847 v založení Pražského potravního a spořitelního spolku. Jeho založením byl položen základ družstevnictví v Čechách a na Moravě. Následně se družstevní myšlenka šířila se značnou intenzitou tak, že v roce 1892 u nás existovalo 61 spotřebních družstev a v roce 1898 jich bylo již 172. Následně po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 se otevřel prostor pro novou vývojovou etapu, kdy postupně začala vznikat nová velká centra ve větších městech. V období mezi dvěma světovými válkami byla spotřební družstva svépomocnými zájmovými organizacemi s demokratickou správou, z nichž postupně vznikaly silné specializované podniky. Poválečný vývoj po roce 1945 zasáhl vlivem politických změn do organizace spotřebního družstevnictví, kdy v každém okrese vzniklo okresní spotřební družstvo s názvem Jednota. Toto znamenalo zánik ostatních spo-

Stavba kancelářů Jednoty v dubnu 1959. Foto archiv Muzeum Velké Meziříčí.

třebních družstev s dlouholetou tradicí v přirozených regionech, které byly fakticky sloučeny do jednoho družstva v daném okrese. V roce 1952 byl ustaven Ústřední svaz spotřebních družstev v Praze, který měl v každém kraji krajský svaz. V roce 1990 sdružoval tehdejší Český svaz spotřebních družstev, nyní Svaz českých a moravských spotřebních družstev, celkem 73 českých a moravských spotřebních družstev s okresní působností.

V novodobé historii došlo k zavedení nové společné identity spotřebních družstev pod značkou COOP. K této nově zavedené společné značce se přihlásila všechna družstva.

V současné době působí národní síť COOP po celém světě. V Evropě je COOP jedničkou ve Švýcarsku, Itálii, Finsku a velmi silnou pozici má také na Slovensku, ve Velké Británii, USA, Kanadě a Japonsku. V nepřerušované vývojové linii od roku 1847 až do současnosti

zaujímají tedy spotřební družstva své místo nejen na tuzemském trhu, ale i ve společenském životě a historii našich zemí. I přes to, že se spotřební družstva musela postupně vypořádávat s historickým a politickým vývojem a v nedávné historii také s uplatněním restitučními nároky, dá se konstatovat, že toto vše zvládla a obstála i v rychle vznikající konkurenci.

První družstevní prodejna ve Velkém Meziříčí byla otevřena již před 2. světovou válkou

Velmi bohatou a zajímavou tradici má i spotřební družstevnictví u nás ve Velkém Meziříčí. První družstevní prodejna ve Velkém Meziříčí byla otevřena již před 2. světovou válkou a patřila družstvu Včela Brno. Samostatné okresní spotřební družstvo na tehdejší okres Velké Meziříčí vzniklo k datu 1. 1. 1953. Pod názvem Jednota, okresní lidové spotřební družstvo ve Velkém Meziříčí, tehdy již se 159 zaměstnanci, vlastnilo a provozovalo prodejny s koloniálním zbožím, zeleninou, mlékem a mléčnými výrobky, masem a uzeninami, pekárenskými výrobky, obuví, papírnickým zbožím, tabákovými výrobky, hračkami a textilem. Dále vlastnilo a také provozovalo 9 hostinců, 2 cukrářské a 6 pekárenských výroben a 1 poboční velkoobchodní sklad. V 50. letech došlo k odloučení velkoobchodní činnosti, která byla do aktivit spotřebního družstva znovu začleněna až v roce 1968. V rámci územní reorganizace provedené v roce 1960, kdy se sloučily bývalé okresy Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, Velké Meziříčí a části dalších okolních okresů, do nového celku – okresu Žďár nad Sázavou, proběhl tento proces slučování i mezi družstvy Jednota, lidové spotřební družstvo Žďár nad Sázavou; Jednota, LSD (lidové spotřební družstvo) Velké Meziříčí a Jednota, LSD Bystřice nad Pernštejnem. Dokumenty, dokládající založení

naší současné Jednoty, jsou bohužel velice skoupé. Situaci nepomohla, spíše tomu bylo naopak, necitlivá a nesvědovitá skartace všech archivních dokladů v roce 1961 bez ohledu na jejich důležitost a zachování historie.

Historie Jednoty, nyní COOP družstvo Velké Meziříčí, se datuje od roku 1957

Takže co však je jisté a 100% doloženo je datum zápisu Jednoty Velké Meziříčí do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Brně dne 21. února roku 1957. „Od této doby je datována historie naší současné Jednoty, nyní pod názvem COOP družstvo Velké Meziříčí,“ podotýká současný předseda velkomeziříčského COOP ing. Jaroslav Pavlíček. Jednota Velké Meziříčí po celou dobu své existence prokázala svoji aktivitu a v rámci možností rozvíjela svoji činnost, jak v oblasti ekonomické, tak i v zajišťování zájmů svých členů. Nejvýrazněji se Jednota zapsala budováním a následným provozováním prodejen, PVS (provozovna veřejného stravování) a dalších objektů jako velkoobchod. Byla to zásluha mno-

ha obětavých pracovníků a členů spotřebního družstva, kterých se po celou tuto dobu vystříдалo velmi mnoho.

Od roku 1960 až prakticky do roku 1989 byla pro spotřební družstvo především vymezena oblast zásobování venkova v celé škále činností, od prodeje potravin, průmyslového zboží, masa a uzenin, obuvi, textilu, stavebnin, provozování hostinců, hotelů, výroben, cukráren až po pojízdné prodejny, výkup, učňovská střediska a dětské tábory atd. Jak se říkalo u Bati – „prodává od jehly až po lokomotivu“ – vlastně to stejné platilo i o Jednotě.

V roce 1973 Jednota svými 339 prodejny, nákupními středisky, kiosky, pojízdnými prodejny a 193 závodů veřejného stravování zásobovala téměř 70 % všeho obyvatelstva našeho okresu. Maloobchodní obrat dosahoval částky 470 mil. Kč. V té době družstvo realizovalo výkupní činnost, kdy se na mnoha provozovnách vykupovala vejce, med, lesní plody, ovoce, zvěřina, domácí zvířectvo za 12,7 mil. Kč a jen na export dodala 30 vagónů angreštu. Dále také provozovala centrální výrobu lahůdek a studené kuchyně ve Velké Bíteši, kde bylo v té době

vyráběno 68 druhů výrobků. Jednota realizovala také investiční činnost, což především představovalo rekonstrukce provozoven a výstavbu nových prodejen, mnohdy i za spolupráce s obcemi v akci „Z“. V této době měla Jednota celkem 23.350 členů a 1.300 zaměstnanců.

PO ROCE 1989

Závažné změny ve společenském systému naší země po roce 1989 se pochopitelně výrazným způsobem odrazily i na tváři našeho družstva. Nejprve se družstvo muselo vyrovnat s majetkovými restitučními, v rámci nichž bylo původním majitelům vráceno velké množství objektů. Tímto do jisté míry došlo k omezení provozu. Krátce na to přišel rok 1992, a s ním období tzv. transformace, v rámci které došlo k majetkovému vypořádání se státem a členy družstva. Proces, který v sobě zahrnoval svolání transformační valné hromady a svolání mimořádné konference, byl završen přijetím transformačního projektu a nových stanov družstva. Období právní transformace bylo zakončeno zápisem nových stanov do obchodního rejstříku.

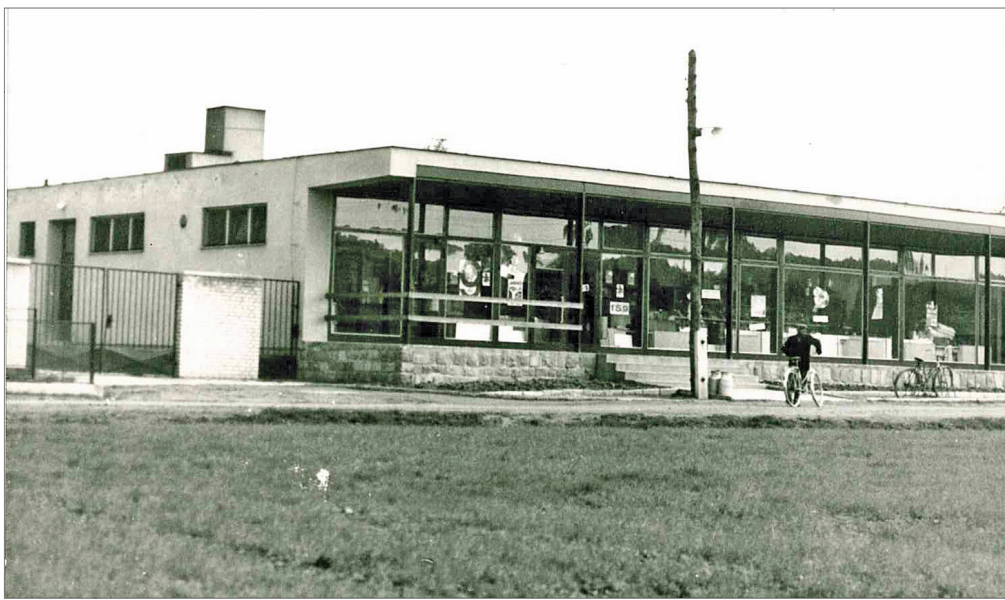
Pokračování na straně 2

Prodejna Jednoty v Křižanově z konce 50. až začátku 60. let. Foto: archiv Muzeum Velké Meziříčí

Budova prodejny a bufetu u zastávky z doby krátce po dokončení. Foto: archiv Muzeum Velké Meziříčí

Budova prodejny v Horních Borech, která nedávno prošla rekonstrukcí. Foto: Státní archiv, pobočka Velké Meziříčí

COOP Velké Meziříčí letos slaví 60. výročí

Dokončení ze strany 1

Souběžně s právní transformací se začalo pracovat i na transformaci ekonomické, která v sobě zahrnovala především přizpůsobení podnikatelských aktivit firmy novým tržním podmínkám. Spotřební družstvo modifikuje svoji činnost podle podmínek na trhu, které rozšířily možnosti podnikatelských aktivit, přinesly však též i velkou konkurenci na trhu, která se stále zvyšuje. Došlo ke značné redukci jednotlivých činností družstva. Byla prakticky ukončena činnost provozoven veřejného stravování a hostinců a tato není již předmětem podnikání družstva. Výrazně byl redukován prodáváný sortiment. Byly prakticky zrušeny specializované prodejny v sortimentu nábytku, stavebnin, textilu a průmyslového zboží. Družstvo se tak, jako většina Jednot v České republice, orientuje především na prodej potravin a nepotravinářského zboží denní potřeby, který je podporován vlastní maloobchodní činností a nákupem.

Družstvo se muselo vyrovnat s restitučními závazky dle zákonných norem a soustředit se na provozování obchodní sítě, která má z hlediska jeho budoucích podnikatelských aktivit prosperitu a perspektivy.

K datu 1. 1. 1993 mělo družstvo v přímém řízení 170 prodejen.

Na základě usnesení řádného shromáždění delegátů z března 1993 se podnikatelské aktivity soustřeďují a i výhledově budou soustřeďovat především do oblastí maloobchodní a maloobchodní činnosti.

Maloobchod a maloobchod

Maloobchodní činnost je těžištěm družstva. Hlavním cílem družstva je vyhovět potřebám zákazníka při dosažení přiměřeného ekonomického efektu a uplatnění určitých výhod pro členy družstva.

Družstvo profiluje svou činnost nabídkou zboží běžné denní potřeby, která zahrnuje cca 80 % zboží potravinářského sortimentu a 20 % zboží nepotravinářského, převážně sortimentu drogerie, s cílem výhledově posílit průmyslové zboží.

Velkoobchodní činnost zabezpečuje zásobování pro vlastní maloobchodní síť prodejen s plným pokrytím sortimentu skladových dodávek a využitím výhod integrovaného nákupu prostřednictvím družstevních nákupních centrál.

Současné zajišťuje dodávky i ostatním odběratelům jako jsou školní jídelny a soukromé obchody. Obchodní vztahy družstva jsou zaměřeny na dlouhodobou a seriózní spolupráci s obchodními partnery, kteří ji mají zájem rozvíjet na principech oboustranné výhodnosti a dlouhodobé spolupráce. Družstvo dlouhodobě preferuje regionální dodavatele.

V péči o majetek se družstvo zaměřuje zejména na podstatné zlepšení vybavení a na modernizaci maloobchodní sítě tak, aby se výrazně zlepšily podmínky pro služby zákazníkům. Dále na prodejnách postupně dochází k zavádění nových služeb pro zákazníky. Družstvo si tak dlouhodobě udržuje pozici největší obchodní firmy na okrese.

Doba úsporných opatření

Pokud se však ještě vrátíme na počátek 90. let, musíme konstatovat, že situace byla vlivem politických a ekonomických změn velmi složitá a nelehká. Toto období velkého třesku, kdy docházelo k nárůstu konkurence a kdy se skoro každý cítil obchodníkem, podnikalo se v garážích na úkor kultury prodeje a profesní etiky, kdy banky rády půjčovaly novým podnikatelům peníze a za situace, kdy došlo ze strany ČNB ke změně úvěrových pravidel, bylo dlouhou dobu nepříliš radostné období pro naše druž-

stvo. Toto období přineslo obecně zmatek a chaos v běžných dodavatelско-odběratelských vztazích.

Z těchto důvodů musela nastat doba úsporných opatření. Družstvo bylo nuceno řešit situaci formou odprodeje, bylo přistoupeno k zúžení sortimentu, ke stanovení limitu nákupu ve velkoobchodu, velmi důsledně se sledovaly úhrady odběratelských i dodavatelských faktur a celková platební bilance.

V této době byl z centra prosazován názor realizovat prodej ve městech, budovat supermarkety a větší prodejny a naopak likvidovat malé venkovské prodejny. Vedení našeho družstva bylo k těmto názorům skeptické a drželo se vlastní filozofie – základem jsou venkovské prodejny. Proto jsme neusilovali o vstup do měst. Navíc v podmínkách našeho okresu by toto ani nebylo možné realizovat, neboť okres Žďár nad Sázavou patřil v rámci České republiky mezi nejchudší okresy s největší rozlohou, kde je nejvíce malých a středních obcí s menším počtem obyvatel. Proto naše družstvo provozovalo tak velké množství malých prodejen s jedním až dvěma zaměstnanci, což bylo zejména po ekonomické stránce mnohem náročnější.

Zrušení učňovských středisek

Naše družstvo se také pyšnilo vlastní výchovou učňů v oboru prodáváč a také v oboru kuchař – číšník. Tito učni se připravovali na své budoucí povolání v našich vybraných provozovnách, kde byla zřízena učňovská střediska. Vzhledem k tomu, že v naší republice došlo k devastaci učňovského školství, muselo dojít i ke zrušení našich učňovských středisek. V současné době bohužel tyto učební obory již prakticky neexistují, což mnohdy vede k problémům při personálním obsazování prodejen a hledání vhodných zaměstnanců.

SOUČASNOST

Pokud se týká současnosti, můžeme se pochlubit tím, že jsme již dlouhodobě stabilizovaná a zdravá firma s rýze českým kapitálem bez zahraniční majetkové účasti, byť vystupující pod světově uznávanou značkou identity COOP.

V současné době provozujeme maloobchodní síť 127 maloobchodních prodejen převážně na našem okrese, přičemž některé prodejny provozujeme také na sousedních okresech. Náš maloobchodní obrat dosahuje cca 600 mil. Kč. Dále provozujeme svůj vlastní velkoobchodní sklad, další nákup zboží realizujeme pod nákupní centrálou COOP Morava, kde jsou pro tyto nákupy sdružena všechna moravská spotřební družstva. V současné době zaměstnává naše družstvo 340 zaměstnanců.

Opravená prodejna ve Vídni. Foto: COOP VM

Zajišťování obslužnosti venkova

Naše současná činnost je tedy provozování maloobchodu a velkoobchodu se zaměřením především na venkovské prostředí. Dlouhodobě je naší historickou úlohou zajišťování obslužnosti venkova a tomuto zůstáváme i nadále věrni. I když je situace na trhu stále tvrdší a ekonomicky problematičtější, této úlohy se i nadále ne-

Nově postavená prodejna COOP v sídlišti Hlinišť ve Velkém Meziříčí. Foto: COOP VM

zříkáme a ve spolupráci s Krajem Vysočina a některými obcemi hledáme východisko z ekonomické nerentability některých malých

a označení pozná, že jde o prodejnu COOP. Tak je tomu v podstatě u všech prodejen spotřebních družstev v celé naší republice po přijetí jednotné vnější vizualizace. Naše prodejny dále postupně procházely a stále ještě procházejí rekonstrukcí, kdy dochází k výměně výloh, zateplování, zvětšování prodejních ploch na úkor skladovacích ploch, změně vytápění, výměně podlah a také především ve výměně zařízení a vybavení prodejen.

Dále docházelo a postupně dochází k zavádění dalších služeb, a to zejména platby platební kartou, Cash back, COOP složenka (platba poštovních poukázek na pokladně prodejen), COOP mobil a na vybraných prodejnách i realizaci poštovních služeb.

Tímto vším se snažíme dosáhnout maximálního uspokojení jednak spotřebitelské poptávky a jednak i dalších doplňkových služeb tak, abychom zákazníkovi poskytli maximální a komplexní servis. Samozřejmě nám jde v první řadě o spokojenost zákazníka, poskytování kvalitních služeb a o udržení konkurenceschopnosti. Přece tato naše dlouhodobá tradice a působnost na našem trhu a značka COOP si to zcela určitě zaslouží.

Přílohu připravila: Iva Horká

Management firmy COOP družstvo Velké Meziříčí, rok 2017. Foto: Iva Horká

Sedící zleva:

Ing. Kantorová Aneta – referent podnikové kontroly / Pelikánová Marie – vedoucí provozní účtárny / Homolová Martina – vedoucí provozních jednotek / Ing. Stupková Zdeňka – náměstkyně skupiny ekonomické / Ing. Zemanová Kateřina – náměstkyně skupiny obchodní / Doležalová Věra – vedoucí personálního oddělení a EP / Zemanová Vladimíra – inspektorka prodejen.

Stojící zleva: Dočekal Lukáš, Dis. – inspektor prodejen / Šiller Lubomír – inspektor prodejen / Mišinger Leoš – správce IT / Dvořák Jiří – správce IT / Ing. Pavlíček Jaroslav – předseda představenstva / JUDr. Pavlas Jaroslav, Ph.D. – místopředseda představenstva / Culek Karel – vedoucí velkoobchodu / Mičánek Ladislav – inspektor prodejen.

PŘEDSEDOVÉ DRUŽSTVA

• Jaroslav Uhlíř

1955–1957

(pozn.: od roku 1955 byl nejprve předsedou právního předchůdce současného družstva)

• Jaroslav Dřímál

1957–1960

• Jaroslav Zmrhal

1960–1981

• Ludvík Invald

1981–1990

• Jiří Černý

1990–1992

• Jaroslav Hromádko

1992–1993

• Stanislav Kučera

1993–1993

• Ing. Jiří Batelka

1993–2010

• Ing. Jaroslav Pavlíček

2010–dosud

Sídlo COOP na Družstevní ulici v r. 2017. Foto: Iva Horká

Kontakty:
COOP družstvo
Velké Meziříčí

Družstevní 1173/2
594 01 Velké Meziříčí

Tel.: +420 566 503 854

Email:
info@coopvelmez.cz
www.coopvelmez.cz

